DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

27. oktober 2005 *

I sag C-23/05,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 226 EF, anlagt den 25. januar 2005,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved G. Rozet og N. Yerrell, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Storhertugdømmet Luxembourg ved S. Schreiner, som befuldmægtiget,

sagsøgt,

* Processprog: fransk.

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af J.-P. Puissochet, som fungerende formand for Sjette Afdeling, og dommerne S. von Bahr og A. Borg Barthet (refererende dommer),

generaladvokat: J. Kokott
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har i stævningen nedlagt påstand om, at det fastslås, at Storhertugdømmet Luxembourg har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 2, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/34/EF af 22. juni 2000 om ændring af Rådets direktiv 93/104/EF om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden, for at omfatte sektorer og

aktiviteter, der er undtaget fra dette direktiv (EFT L 195, s. 41, herefter »direktivet«), idet det ikke har vedtaget de love og administrative bestemmelser, der er nødvendige for at efterkomme direktivet, eller under alle omstændigheder ikke har underrettet Kommissionen herom.

2 Direktivets artikel 2, stk. 1, bestemmer, at »[m]edlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 1. august 2003, eller sikrer sig, at arbejdsmarkedets parter senest på denne dato ved aftale har iværksat de nødvendige bestemmelser, idet medlemsstaterne skal træffe alle nødvendige foranstaltninger for til enhver tid at kunne garantere de ved dette direktiv krævede resultater. For læger under uddannelse er datoen den 1. august 2004. Medlemsstaterne underretter straks Kommissionen herom«.

3 Da direktivet ikke var blevet gennemført i luxembourgsk ret inden for den fastsatte frist, indledte Kommissionen en traktatbrudsprocedure i henhold til artikel 226, stk. 1, EF. Efter at Kommissionen den 6. oktober 2003 havde opfordret Storhertugdømmet Luxembourg til at fremsætte sine bemærkninger, fremsatte den den 9. juli 2004 en begrundet udtalelse, hvori den opfordrede medlemsstaten til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme udtalelsen inden to måneder efter dens meddelelse. Da det af de oplysninger, som de luxembourgske myndigheder fremsendte som svar på den begrundede udtalelse, fremgik, at direktivet endnu ikke var blevet gennemført, besluttede Kommissionen at anlægge denne sag.

4 Den luxembourgske regering har ikke bestridt, at det omhandlede direktiv ikke er blevet gennemført inden for den fastsatte frist. Den gør ikke desto mindre gældende, at de for denne gennemførelse fornødne bestemmelser er under udarbejdelse. Der er allerede blevet udarbejdet et lovforslag til gennemførelse af direktivet.

5 Ifølge procesreglementets artikel 92, stk. 2, kan Domstolen til enhver tid af egen drift efterprøve, om en sag skal afvises, fordi ufravigelige procesforudsætninger ikke er opfyldt.

6 Det bemærkes herved, at det i direktivets artikel 2, stk. 1, er fastsat, at medlemsstaterne skal gennemføre direktivet senest den 1. august 2003. For læger under uddannelse er datoen imidlertid fastsat til den 1. august 2004. Den åbningsskrivelse, som Kommissionen tilstillede Storhertugdømmet Luxembourg, var dateret den 6. oktober 2003. På daværende tidspunkt var fristen for gennemførelsen af direktivet endnu ikke udløbet for så vidt angår læger under uddannelse.

7 Som Domstolen har fastslået, forudsætter fremsendelse af en åbningsskrivelse, at det hævdes, at der forudgående er sket tilsidesættelse af en forpligtelse, der påhviler den pågældende medlemsstat (jf. kendelse af 13.9.2000, sag C-341/97, Kommissionen mod Nederlandene, Sml. I, s. 6611, præmis 18, og dom af 15.2.2001, sag C-230/99, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 1169, præmis 32). Den pågældende medlemsstats mulighed for at fremsætte bemærkninger udgør, selv om medlemsstaten ikke ønsker at udnytte sin adgang hertil, dog en i EF-traktaten hjemlet væsentlig garanti, hvis overholdelse er et væsentligt formkrav til sikring af, at den procedure, hvorved det fastslås, at en medlemsstat har begået et traktatbrud, afvikles behørigt. Der kan således ikke fremsendes en åbningsskrivelse vedrørende manglende gennemførelse af et direktiv, når fristen for dets gennemførelse endnu ikke er udløbet (jf. dom af 17.2.1970, sag 31/69, Kommissionen mod Italien, Sml. 1970, s. 3, org.ref.: Rec. s. 25, præmis 12-14).

8 Det følger heraf, at det i det foreliggende tilfælde ikke, som påstået, kan fastlås, at der foreligger et traktatbrud i forhold til den del af direktivet, som angår læger under uddannelse, og at det må fastslås, at sagen delvis må afvises, for så vidt som den angår direktivets gennemførelse for læger under uddannelse.

9 Hvad derimod angår de øvrige områder — med undtagelse af læger under uddannelse – som er omhandlet i direktivet, bemærkes, at spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger traktatbrud, ifølge fast praksis skal vurderes på baggrund af forholdene i medlemsstaten, som de var ved udløbet af fristen i den begrundede udtalelse, og at ændringer af forholdene i tiden derefter ikke kan tages i betragtning af Domstolen (jf. bl.a. dom af 30.5.2002, sag C-323/01, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 4711, præmis 8, og af 2.10.2003, sag C-322/00, Kommissionen mod Nederlandene, Sml. I, s. 11267, præmis 50).

10 Det er i det foreliggende tilfælde ubestridt, at der ved udløbet af fristen i den begrundede udtalelse ikke var vedtaget de nødvendige foranstaltninger for at sikre direktivets gennemførelse i den nationale retsorden.

11 Det må under disse omstændigheder fastslås, at det af Kommissionen anlagte søgsmål delvis må tages til følge.

12 Det skal herefter fastslås, at Storhertugdømmet Luxembourg har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til direktivets artikel 2, stk. 1, idet det ikke — når bortses fra de bestemmelser, der skal vedtages for læger under uddannelse — har vedtaget de love og administrative bestemmelser, der er nødvendige for at efterkomme direktivet.

Sagens omkostninger

13 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Storhertugdømmet Luxembourg tilpligtes at betale sagens omkostninger, og det har tabt sagen, bør det pålægges Storhertugdømmet Luxembourg at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Sjette Afdeling):

1) **Storhertugdømmet Luxembourg har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 2, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/34/EF af 22. juni 2000 om ændring af Rådets direktiv 93/104/EF om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden, for at omfatte sektorer og aktiviteter, der er undtaget fra dette direktiv, idet det ikke — når bortses fra de bestemmelser, der skal vedtages for læger under uddannelse — har vedtaget de love og administrative bestemmelser, der er nødvendige for at efterkomme direktivet.**

2) **I øvrigt frifindes Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber.**

3) **Storhertugdømmet Luxembourg betaler sagens omkostninger.**

Underskrifter